

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Principia Juris Canonici : Ex Libro ... Decretalium Gregorii
IX. Pontificis M / Antehac In Alma & Archi-Episcopali
Benedictina Universitate Salisburgensi**

König, Robert

Salisburgi, 1725

VD18 80460526

20. De Crimine falli.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61800](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61800)

manifestorum penitus irrita sunt, nisi ante mortem n̄suras aequaliter restituerint, vel saltem de restituendo idoneè caverint. d. c. 2. §. nullus. h. t. in 6. Covar. 3. Var. resol. cap. 3.

TITULUS XX.

De Crimine falsi.

SUMMARIA.

1. Criminis falsi definitio. 2. 3. Divisio. 4. Quà lege vindicetur? 5. Falsarius quis dicatur?
6. Quomodo crimen falsi committatur circa personas? 7. Quomodo circa res?
8. 9. 10. 11. Assignantur requisita hujus criminis. 12. Finis. 13. 14. Et pena.

§. I.

1 Crimen falsi est delictum publicum, quo in alterius præjudicium veritas dolosè immutatur, quòdque speciali lege tanquam falsum notatur. l. 15. 22. & 23. ff. l. 20. C. Ad leg. Cornel. de fals.

§. II.

2 Dividitur crimen falsi I. in verum, & quasi tale. Verum est, quod *Legge Cornelia de falsis* notatur, ut quod committitur circa testamenta, & nummos. l. 1. §. 2. l. 14. l. 15. pr. & §. 1. l. 30. pr. §. 8. 9. & 10. ff. Eod. Quasi tale dicitur, quod non hâc lege, sed aliis constitutionibus Principum, & Sctis vindicatur, ut si quis rationes, instrumenta falsaverit. l. 1. §. 4. l. 9. §. 3. l. 27. l. 2. ff. Eod. l. pen. C. de Probat.

3 II. Dividitur crimen falsi in personale, & reale. Personale est, quod circa personam committitur; ut mutatio nominis, suppositio partus, testium subornatio, iudicis corruptio. Reale, quod committitur circa res; estque vel verbale, quod fit verbis, vel scriptum, quod fit scripturâ, vel reale, quo res ipsa falsatur, vel in totum, vel pro parte.

§. III.

4 *Causa efficiens criminis falsi duplex est: remota, & proxima.*

Remota est lex Cornelia, quæ crimen hoc in classem delictorum publicorum retulit. Hæc lex in l. 1. ff. de Publ. jud. dicitur de testamentis, atque inde passim testamentaria, eo quòd principaliter lata, & scripta sit de testamentis falso conscriptis, suppressis, resignatis, subditis, interleris dolò malò l. 2. ff. Ad leg. Corn. de Fals. quamvis postea interpretatione Jctorum Sctis, & Imperatorum rescriptis ad alia falsitatis genera lex illa extensa fuerit. l. 16. ff. Eod. & ibi Zoël. n. 1. & 2. Vallens. h. r. num. 2.

5 *Proxima est falsarius, sive Clericus, sive Laicus, sive nobilis, sive ignobilis, qui dictò, aut scriptò sciens, & dolò malò falsum committit, & veritatem in fraudem alterius corrumpit. l. 23. ff. Eod.*

§. IV.

6 *Materiam, seu objectum criminis falsi constituunt persona & res, circa quas hoc crimen committitur.*

Circa personas committitur crimen falsi, si foemina partum alienum supponat. l. 19. l. 30. §. 1. ff. l. 1. C. Ad leg. Cornel. de fals. Si quis nomen, aut cognomen fraudulenter & in alterius præjudicium mutet. l. 13. ff. Eod. l. un. C. de mutat. nom. nec interest, num quis alterius nomen falsò assumat, ut pro eo haberi possit, vel proprium nomen dissimulet in damnum tertii. Carpz. in pr. cr. p. 2. q. 39. n. 34. & 35. Si quis aliud genus familiæ, alios parentes fingat, quòd quid alienum interceptiat, possideatve. Gothofr. ad l. 13. ff. Ad leg. Cornel. de fals. Si quis pro nobili se gerat, vel alios titulos honoris sibi vendicet, veluti Clerici, Doctoris, Magistri, Notarii, Procuratoris, Advocati, &c. l. 27. §. 3. ff. Eod. Si quis alterius decipiendi gratiâ alienis insignibus utatur, per l. un. C. de Mut. nom.

uti si homo vilis, seu turpis notæ Clarissimi viri, seu familiæ, aut opifex vulgaris egregii alicujus artificis insignia usurpet, mercésque suas designet, arg. c. 14. de Excessib. Prælat. Imprimis autem plebeii non possunt uti galeis apertis, quia illa doctoralem, equestrémque dignitatem insigniant. Limn. Fur. Pub. l. 6. c. 6. n. 43. Item si quis falso diplomate vias com meat. l. 27. §. 2. & ibi Gothof. ff. Ad leg. Corn. de fals.

7 Circa res falsum committitur, si testis in judicio falsum perhibet testimonium, vel verum supprimit dolò malò, vel subornat, & adducit alium ad dicendum falsum. c. 1. h. t. l. 16. l. 20. l. 27. ff. Ad leg. Corn. de fals. Si quis testamentum, testimonium, vel aliud instrumentum falsum scripserit, signaverit, recitaverit, subjecerit, falsò sigillò instruxerit. l. 1. l. 2. l. 16. & 23. ff. Eod. t. c. de his, qui sibi adscrib. in testam. Si quis falsificaverit instrumenta vera, Bullas, Rescripta, literas Pontificis, Principum, vel Magistratus, cujus falsificationis novem modi enumerantur in c. licet. §. h. t. Si quis falsas literas scienter recipiat, & iis utatur, maxime in judicio, ubi sententiæ ex falsis instrumentis, vel documentis latæ sunt ipso jure nullæ. c. 2. h. t. l. 1. & 2. c. Si ex fals. instr. Si quis falsam monetam percussit, nummòsque falsos conflaverit, finxerit, tinxerit. l. 8. l. 9. ff. Ad leg. Corn. de fals. Const. crim. Caroli V. art. III. Si quis pondera, & mensuras publicè probatas corruperit. l. 32. ff. Ad leg. Corn. de fals. Const. crim. Caroli V. art. 113. Si quis alterum scienter per contractum decipit, & eandem rem in solidum duobus vendit. l. 21. ff. Ad leg. Corn. de fals. De quibus, aliisque modis passim, DD. agunt.

§. V.

8 Forma criminis falsi consistit in dolosa veri commutatione in præjudicium alterius: unde oria sunt hujus criminis requisita.

Primum est dolus: dolus enim falsi causæ proxima. l. 27. ff. l. 21. C. Eod. & sine eo non committitur. l. 20. C. Eod. Nec sufficit dolus præsumptus, sed verè illum adfuisse probari debet. Carpz. p. 2. q. 39. n. 7. in dubio namque error potius, quàm dolus in crimine falsi præsumitur. l. 5. C. de his, qui sibi adscr. in test. l. 6. C. de Dol.

Secundum est veritatis immutatio: nisi enim veritas mutetur, & pervertatur, falsum non committitur, etsi dolus fuerit adhibitus, unde si testis doloso animo sub specie falsi verum deponat, id est, si nesciat aliter, quàm se falsum dicere, cum tamen verum sit, in animo quidem peccat, & conscientiam lædit, cum autem corpus verum delicti non adsit, nec veritas possit in perniciem alterius, vel justitiæ vergere, hoc casu, ut falsarius coërceri non potest. l. 23. ff. Ad leg. Corn. de fals. Nov. 73. in præfat.

Tertium requisitum est præjudicium alterius: falsitas enim, quæ alii non affert, vel falsum afferre potest nocuum, lege Cornelia de falsis puniendi non est, ut est communis DD. sententiæ apud Mascard. de Prob. conclus. 739. n. 12. Clar. §. sent. §. falsum. n. 36. Sylvester V. falsarius. n. 1.

Quarto requirunt alii, ut lege aliqua statutum sit, talem immutationem veri esse punibilem pœnâ falsi: ideo enim post legem Corneliam de falsis tot constitutiones & Senatusconsulta sunt prodita, ut talis lege Cornelia non expressi supplerentur, & ad falsorum classem redigerentur, quorum faci. l. 15. & 23. ff. Ad leg. Corn. de fals. l. 1. ff. de Publ. judic. Quamobrem testis, qui aliquid affirmavit extra judicium, & postea contrarium attestatus est in judicio, non incurrit crimen, ac pœnam falsi, sed ut mendax puniendus est, cum lege non demonstraretur, pœnam falsi hoc casu testi irrogandam esse. Menoch. de Arbitr. Judi. lib. 2. c. 15.

casu 312. Hipol. de Marsil. in l. cor. 27. n. 9. & seq. ff. Ad leg. Cornel. de fals.

§. VI.

12 *Finis criminis falsi est, ut immutatione veritatis alter decipiatur.* Boer. decif. 82. n. 8.

§. VII.

13 *Effectus criminis falsi est obligatio ad poenam, quæ alia de jure Civili, alia de Jure Can. infligitur.*

Pœna criminis falsi *Jure Civili Romano* in homine nobili est deportatio cum bonorum omnium publicatione: in persona vili damnatio ad metallum: in servo ultimum supplicium. l. 1. §. fin. ff. l. 22. in fin. C. Ad leg. Cornel. de fals. §. 7. Inst. de Publ. jud. Exceptis quibusdam casibus in l. 1. ff. Ad leg. Cor. de sic. l. 1. §. 2. C. de Falsa monet. l. 1. l. 22. C. Ad leg. Cornel. de fals. Nov. 17. c. 8. & Nov. 134. c. 13. Jure hodierno non malè quis dixerit, pœnam falsi esse arbitrariam juxta *Const. crim. Caroliv.* in art. 112. 113. & 115. sic tamen, ut pro facinoris gravitate ad mortem, ultimumque supplicium extendi possit. Carpz. in pr. cr. p. 2. q. 93.

14 *Jure Canonico, qui vel in causa civili vel criminali falsum dixerit, infamiam incurrit per c. constitutumus. 9. causa 3. q. 5. Clerici quoque deponendi, & ad agendam poenitentiam in arctum Monasterium vel carcerem detruendi sunt. c. si Episcopus. dist. 50. si modò falsum scienter, & circa causæ substantialia cum aliorum præjudicio dixerint, ut observat Clarus d. §. falsum. n. 9. Qui falsum committit in litteris Apostolicis tam justitiæ, quam gratiæ, percellitur excommunicatione reservata Papæ, quam quicumque, etiam laici, litteras Apostolicas per se, vel per alios falsificantes ipsò factò incurruunt per c. 7. h. t. junctâ Bullâ Cœna casu 4. Insuper si Clerici sint, omni officio, & beneficio perpetuò privantur, & si falsi crimen per se exeruerint, degradandi, & curiæ seculari tradendi sunt, quò legitimâ*

pœnâ puniri queant. d. e. 7. h. t. & ibi Pirhing §. 5. per tot.

TITULUS XXI.

De Sortilegiis.

SUMMARIUM.

1. *Quid sit sortilegium?* 2. *Quotplex?* 3. *Quo jure prohibeatur?* 4. *Sortilegi qui dicantur?* 5. *Ex quarum rerum inspectione desumatur sortilegium?* 6. *Qua sit forma?* 7. *Quis finis?* 8. 9. *Qua pœna sortilegii?* 10. *Affinitas.*

Crimini falsi proxima sunt *sortilegium, & collusio*: quia & his falsitas inest.

§. I.

Definitur sortilegium; quòd sit divinatio, quâ per falsam, vel superstitiosam doctrinam ex quibusdam signis conjecturando, vel ex dæmonum consultationibus per ludificationes occulta manifestantur.

§. II.

Dividitur sortilegium in diversas species. Si fiat per terram, Geomantia; si per aërem, Aeromantia; si per aquam, Hydromantia; si per ignem; Pyromantia, si per animalium interiora, Haruspicium; si per avium volatum, Auspicium; si per avium garritus ac voces, Augurium; si per inspectionem pedum, Pedomantia; si per inspectionem manuum, Chiromantia; si per hominum voces, Omen; si per eorum somnia, Onyroctisia; si per signa totius corporis, Physiognomia; si per signa spatulæ, Spatulamantia; si per signa frontis, Mesopsocopia; si per homines vivos arreptos, Pythonia; si per corpora assumpta mortuorum, Necromantia; si per inspectionem astrorum, Astrologia judiciaria indigitatur. Bordonus tom. 1. resol. 40. n. 11.

§. III.

Causa efficiens sortilegii est vel remota, vel proxima.

R 3

Remo-